

PRYZYSTOJNIE (238) *av*

przystojnie (211), **przystojno** (13) [*w znac. II.*], przystojnie *a.* przystojno (14); przystojno *SienLek, BielSat, SkarJedn* (2), *Calag, BielRozm, SkarKazSej*; przystojnie : przystojno *Diar* (1:2), *KuczbKat* (4:1), *BudNT* (2:1), *SkarŻyw* (3:1), *WujNT* (10:1), *GoslCast* (1:1). [*Za postaci wątpliwe w znac. II. uznano comp z tekstów, w których nie ma stopnia równego lub występuje on w obu odmiankach; comp i sup z innych tekstów zostały podciągnięte pod panującą w nich wyłącznie postać stopnia równego; w znac. I. zawsze pod przystojnie.*]

Oba o jasne; -e (14), *-é* (1) *Calep*.

comp i sup (45+5) *-przystojniéj* (48), *przystojni* (2); *przystojni CzahTr*; *przystojniéj* : *przystojni BielKron* (1:1); *◊ -éj* (4), *-(e)j* (44). *sup nã-* (4), *nãj-* (1) *NiemObr*.

Składnia comp: przystojniej (a)niżli, niż (14).

Sł stp brak, Cn: przystojnie, Linde XVI w. (jeden z niżej notowanych przykładów): przystojnie.

I. W funkcji właściwej (180) :

1. *Jak przystoi, należy, jak być powinno; właściwie, należycie, odpowiednio; decenter Mącz, PolAnt, Calep, Cn; legitime PolAnt, Modrz, Vulg; competenter, condecenter, convenienter Calep, Cn; digne Vulg; dextre Mącz; apte, cum dignitate, optimum Modrz; fas, urbane Calep; non indigne JanPrzyw; bono modo, condecere, condigne, decore, rite Cn* (177) : *HistAlHUng A3; Który pokoj aby bezpieczniejszy każdemu był, winę tę zakładać raczy i nie stawia jej JKM na wszycki, boby na to wszyscy przystojnie zezwalać mieli Diar 62; BibRadz *3v; iżże to piśanie ktore [...] Grzegorz Páweł teraz ná iásnią wydawa/ ty przyaciółkie á przyštoynie (odłożywłzy precz ná ftronę włzytki áfecti y ktemu zazdrość [!]) będziez sobie wykładał GrzegRóżn A2; Mącz 84a; iż tego białymgłowam dopuszczono/ áby sie ftroiły/ áby sie ftráły o czudność/ y o tho iáko iey przyštoynie pomoc GórnDworz X3v, Ff2v; HistLan A4; KuczbKat 215, 230; RejZwierc 146; Dwor też Krolá zmarłego iechał práwie ftróynie/ Po vřárku/ s proporcy świetnymi przyštoynie. StryjWjaz B3v; CzechRozm 226v; KarnNap A2v; Záprawdę áni poşpolitego człowieká/ áni przednieyfzych w ziemi ofob pánowanie/ niemoże się ná vrzędzie fwym przyštoynie záchowác/ ielliby pirwey niewzięło ná się podobieńftwá pánowania iedney ofoby ModrzBaz 25, 26, 106v, 132v; Co noc/ to rozbiéraycie dnia przéşlégo fprawy/ Tom przyštoynie vczynił/ tum Bogu niepráwy. KochPs 6; CzechEpPORz *2v; A to iest fzczyra prawdá/ iż gdy kto w piśmie ś. przyštoynie poştępowác będzie/ [...] zgłodniały dułzy pokarm [...] naydzie. NiemObr 81, 33, 70; KochFr 53; WisznTr 5; kiedy ná świat człowiek/ y ine włzytkie żwierzetá wynić miáły/ rofkazáli Bogowie Prometheufzowi/ y Epimetheufzowi/ żeby oni káždy rodzaj przyštoynie ozdobili/ y iákimkolwiek włáfnym przymiotem/ ták obwárowáli/ iakoby trwác mogł. GórnRozm N; Calep 235a, 256a, 291a; GrabowSet S4; lecz ia/ idąc w drogę Obiecáná/ przyštoynie fklónię piérwéy nogę do káplice twych przodków KochFrag 42; KTo fię w nabożne rozczytanie męki Páńfkiey przyštoynie wpráwi/ ten y Pánu Bogu rzecz miá/ y sobie bárzo pożyteczná vczyni. LatHar 256, 121, 575, 630, 635, 644, 666; WujNT 195; IZ wiele dóbr Kościelnych od Kościołów y Kłáştorów nieşlufznie iest álienowánych/ ták/ iż powinnościam onych kościołów nie może sie przyštoynie dofyc czynić. SarnStat 182 [idem] 210; KlonKr A3v.*

W połączeniu z przymiotnikiem (1): NAłże záiłte ná ten čás przedsię wzięcie było/ ábychmy [...] też ludzi vczone przełtrzegli/ áby tego łtanu ktorem fię báwią przyłtoynie pilni byli *ModrzBaz* 135.

W połączeniach szeregowych (2): nie iednym tylko świádecstwem [*miał ksiądz kanonik dowieść rzeczy swej*]/ ále iż czáiem miárą obfiatą [...] miał ie przynosić: iednak tego nigdziey łtátecznie/ porządnie/ y przyłtoynie nie vczyłnił *CzechEp* 138; niechćiey iármá tego zbáwiennego [*tj. pięciorga przykazań kościelnych*] z siebie łkłádác: zwálzaczá iż fię káżdá rzecz z tych piáci/ y mądrze y przyłtoynie y pożytecznie bárzo połtánowiłá. *LatHar* 121.

Szeregi: »dobrze i (a) przystojnie« (3): *KarnNap* D2; Kto tedy chce poznać y vwáżyć zacność y połtępek piłmá świętego/ potrzebá naypierwey łpołob wiary Chryłtyániłkiey/ dobrze y przyłtoynie wyrozumieć. *NiemObr* 68, 99.

»pocziwie i przystojnie« (1): *Urbane, Facete, lepide, venuste* – Pocziwie y prziltoinie. *Calep* 1142a.

»przystojnie i porządnie« (1): A ták bráciá/ rádzi prorokuyćie/ á mowić ięzykami nie zábrániayćie. A włzytko przyłtoynie y porządnie [*decenter et secundum ordinem*] niech bywa. *BudNT* 1.*Cor* 14/39. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»przystojnie a podług powinności« (1): owłzem widzi mu fię [*pijanemu*]/ że przyłtoynie/ á práwie podług powinności łwey czyni/ áno włzyłtko opák fię ma *GórnRozm* H3.

»słusznie, (i, a) przystojnie« (4): *CzechRozm* 93; Máiełtat tedy iełt wielmożność á dołtoyność [...] tych ktorzi słułznie á przyłtoynie Rzeczpołpolitá rzádzá [*legitime rempublicam gerunt*] *ModrzBaz* 82; *Calep* 409a; *LatHar* 261.

»snadnie a (i) przystojnie« (2): Y tákem v łyebie vważył moy miłóciwy Pánié/ ábym tey pracey iákáłzkolwiek iełth/ nikomu innemu łnádniey á przyłtoyniey nie przypifał/ iáko w. W. łwoiemu miłóciwemu á przyrzonemu Pánu. *GroicPorz* A4v; *CzechEpPorz* *4.

»właśnie i przystojnie« (1): Przypátruiác fię y temu/ iáko nie tylko w łłowo Boże: [...] ále y w Pátrefy wgládamy: y o tym też potym rozłádek dáć/ [...] kto włálniey y przyłtoyniey/ ták świádecstw piłmá ł. iáko y łtárych Pátrefow piłm vżywa *CzechEpPorz* **2.

a. Zgodnie z zasadami moralnymi, przyzwoicie, obyczajnie, uczciwie, cnotliwie (31) : Dáley Páweł S. do Ephezow piłłe. Prołłę was ya wyęzyeń w Pánye/ ábyłcye przyłtoynye chodźili [*w*] wezwányu/ ktorymełcye wezwáni *KromRozm* I B4v; *BibRadz* 2.*Tim* 2/5; nie iełt rzecz można/ áby kiedy łam [*człowiek*] s łiebie przyłtoinie żyć mogł. *GórnDworz* A2v; Gdy kto Bożych dárow hoynie/ Vżywa ná włzem przyłtoynie/ Miłuiác wiernie káždego/ Ten pewien włzego dobrego. *RejZwierc* 231v; gdy to wiełz/ á tego łie náuczzyć chcelz/ iákobył krzyż ten [*Chrystusowy*] przyłtoynie nołić mogł: y w nim do końcá wytrwác: tedy to wiedzieć małz: iż [...] *CzechRozm* 226v, 225, 226v [2 r.], 228v, *2; Nic łie nie odchyláią [*Jerzy Broniewski z braćmi*] od przodkow łwych łławy/ Káždy z nich łwoieł młodość dołć przyłtoynie trawi *Paprpán* E3; *KochPs* 47; *NiemObr* 86; *GostGosp* 14; Przełtańćie (powiáda [*Izajasz*]) czynić przewrotnie/ á vcźćie fię żywot wiełć przyłtoynie. *LatHar* +2, 51, 305, 663; A wiemy że dobry iełt zakon/ iełłiby go kto przyłtoynie vżywał *WujNT* 1.*Tim* 1/8, *Col* 1/10, 1.*Thess* 2/12; *SarnStat* 16; *CiekPotr* 25; *ZbyłPrzyg* B4v.

W połączeniach szeregowych (2): CzechRozm 224; Wiele ná tym należy/ Chrzesćijaninie miły/ ábyś káždý dzień nabożnie/ vcźciwie y przyſtoynie w boiáźni Bożey ńtrawił. *LatHar* 1.

Szeregi: »cnotliwie a przystojnie« (1): dofyć będzie/ kiedy ten który záchowánia ńzuka/ cnotliwie á przyſtoynie ńię w káždéy rzeczy záchowa *KochCn* B4.

»dobrze i przystojnie« (1): A iefli też kiedy co pocźnie y vcźyni [człowiek] dobrze y przyſtoynie według Bogá: tedy to wſzyťko nie będzie z niego/ ále z Bogá/ ktory go do tego ńpoľobnym vcźynił *CzechRozm* 213.

»godnie i przystojnie« (1): [...] pámiętáiąc ná onę Páwłá ſwiętego náukę/ w ktorey nápomina ábyfmy godnie y przyſtoynie chodźili *CzechRozm* 225.

»przystojnie i pobożnie« (1): Vcźynińz to przyſtoynie, iáko záwſze czynińz, Y pobożnie: gdy oycá będzieńz czcił ſwoiego. *CiekPotr* 19.

»sprawiedliwie i przystojnie« (1): á będąc z nimi [św. Epifaniusz z ludem nieokrzesanym]/ niedopusćił im nic pobożnego y okrutne⁸⁰ pocźynáć: ták ińz przy nim záchowáć ńię ńprawiedliwie y przyſtoynie muńieli. *SkarŻyw* 453.

b. *Tak, jak ktos zasługuje, sprawiedliwie* (26) : *Leop* 2.Par 1/10; *RejZwierz* 5v; *KwiatKsiąż* D3v; A ieflim cie [ojcze] też kiedy przed tym przegniwáłá/ Y mnief przyſtoynie przeciw tobie záchowáłá/ Profzę prze Bog ábyś mi wſzyťkiego przebaczył *HistLan* C4, Dv; Náńzy też do Páryżá prowadzeni hoynie/ Táńże z wielkim tryumphem przyięci przyſtoynie. *StryjWjaz* A4, B; *PapPan* O3v; wſzákże kto ńię krzywdy vcźynioney przyſtoynie mſći/ [...] ten Rzeczypoľpolitey zacná poſługę czyni. *ModrzBaz* 104v; *SkarŻyw* 399; *CzechEp* 75; zemná ńię nie do końcá przyſtoynie obńedł [ksiádz kanonik]/ bo dnia wczoráyńzego mieyńce rozmowie náznáczywńzy/ názáiutrz ńentencyá odmienił *NiemObr* 25; *ReszList* 173; Competenter – Przinaleziczie, wedleząſlugy. Przyſtoinie. *Calep* 227a; Páńno znácznemi cudy przy ſmierći y po ſmierći twey przyſtoynie wńławioná/ modl ńię zá námi. *LatHar* 504; *WujNT Eph* 6 arg; *SarnStat* 9, 889; *VotSzl* C4v.

W połączeniu szeregowym (1): zaczym wolni tez iuz bedáć od zwiázkú Vniey, y przysiágnáſzych mogliſmy ſłusznie radzic osobie sami ale [...] chcáć to condonowac fraternae charitati, tym sposobem, aby ſię to náń ſłusznie y przystoinie vcźciwie pierwey nagrodzielo. *ActReg* 40.

Szeregi: »przystojnie i dobrze« (1): W teyże Przedmowie X(iądz) K(anonik) zádáie náń to: [...] żebyfmy ńię tu do Polńki/ z inńzych kráioiw/ zbieżeć mieli etc. Co iáko też przyſtoynie y dobrze mowi/ inńzy ńádzic będą. *CzechEp* 57.

»przystojnie a poćciwie« (1): Gdyż oni ńtárzy ſwięci ludźie/ dofyć doſtáteczná vcźciwość w ty^m pokládáli/ kiedy przyſtoynie/ á poćciwie ciáłá ſwięte do ziemię [!] pochowane były po ſmierći. *WujJudConf* 61.

»przystojnie i prawdziwie« (1): żeby mu [Grzegorzowi I] wálnie podpis ten/ ńługá ńług Bożych/ należał: iednák ia tego baczyć nie mogę/ iáko go przyſtoynie y prawdziwie namiáńtkowie iego vzywáć mogá? *CzechEp* 334.

»ſłusznie i przystojnie« (2): Œłuzńie y przyſtoynie oľoby W(áſzych) M(iľoſći) zá to odemnie máią bydź wváżoné *JanNKar* Bv, Bv. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

c. Rozsądnie, z należywym uzasadnieniem, trafnie (23) : Przyłtoynieby też tu miała być łtstofowana y zgromiona niepobożna śmiałość ludzi onych/ ktorzy ten dar Boży wydźieraią ludowi Bożemu/ zákázuiąc y zápowiedaiąc im czytania písm świątych *BibRadz* *3v; *KwiatKsiqz* E4v; *Mqcz* 79c; Mieylcá teras te/ ktore Antykryłt ná łwe dułze wiodł [tj. *którymi przeciwnicy religijni dowodzili istnienia dusz*]/ poznawłszy z nich prawdziwym wyrozumieniem: będziefz mógł y ine tym podobne łatwie przyłtoynie rozeznác *GrzegŚm* [67]; Bárzo też przyłtoynie w tym Przykazaniu łowo vczciwości položono/ á nie miłości álbo boiáźni *KuczbKat* 304; *WujJud* 5, 263v; Boim [*Koryntianom*] bárzo przyłtoynie Apołtoł pífze/ iż niemálz tego człowieká ktoryby winnicę ładził/ á owocuby zniefy nie vżywał. *BudNT przedm* a5v; *CzechRozm* 137v; *SkarŻyw* 131; *CzechEp* 104, 220, 342; To X(iądz) K(anonik) po Polłku wykłádaiąc/ áffirmátywy vżywa: we trzech iednákiey czci. Niechay káždy vważa przyłtoynieli to X(iądz) K(anonik) vczynił *NiemObr* 123; [Przyłtoynie [*Pan Jezus*] z rozmnazániem łat/ rozmnazánié mądrości przyłczył *BiałPos* 137 (*Linde*)].

Szeregi: »porządnie i przystojnie« (1): Łacnoć człowiekowi/ záwiedzionemu w błád/ wiele mowić: ále te^{go} porządnie y przyłtoynie dowieść/ y to co twierdzi prawdziwą rzeczą pokázác/ nie ták łacno bywa. *CzechRozm* 69.

»słusznie i (a) przystojnie« (3): *RejPosWiecz*² 91v; Bo iáko w cíele/ część od części członki dziełá/ ták też w tym Wiáry wyznániu/ łufłznie y przyłtoynie członkiem to zowiemy/ cokolwiek o káżdey części z ołobná wierzyć mamy. *KuczbKat* 10; *OrzJan* 95.

»(nie) włáśnie ani (a, i) przystojnie« (4): *RejPosWstaw* [21³]; od śmierci powłtánie człowiekowi tylko prawdziwemu náleży/ á nie ániołowi duchowi/ z ktorego wy łobie łyná Bożego máluiefcie/ y nie włáśnie áni przyłtoynie Bogiem łowem názywácie *CzechRozm* 55, 125; *NiemObr* 163.

Iron. (1):

W połączeniu szeregowym (1): Bo iefli [*według księdza kanonika*] ziemiá iefł człowieczeńłtwem/ iż iefł podnożkiem: á niebo záś/ będac łtolicą/ czymże też wždy v te^{go} Bogá będziefz? [...] Ale ták włáśnie dobrze y przyłtoynie I.M. X(iądz) K(anonik) dowodzi tym podnożkiem wcielonego człowieczeńłtwá Páná Chrifłufowego/ iáko y botámi ábo trzewikámi *CzechEp* 171.

d. Zgodnie z przepisami, nakazami (głównie religijnymi); nabożnie (38) : *MurzNT* 8v; ktore [*wojny*] niemogá być łpráwiedliwe/ iefliby wprzod niebyły przyłtoynie przez vpominánie łię łwego opowiedziáne. *ModrzBaz* 136, 104v; Páná przyłtoynie chwálą vczciwi. *KochPs* 45; *NiemObr* 129; gdiz Pan obiecal dac kazdemu włzitko podług miłli/ to oco go kto przifłtoime [!] á łpokora profi *Paprup* D2; Iefłci też to ieden dzienny ciężár y vpalenie/ przyłtoynie modlitwę odpráwić *LatHar* +8v; Páno czterdziefłtego dniá po národzeniu/ dzieciátko Páná IEzufá/ do Kościolá z ofiárą przyłtoynie niołáca/ modł łię zá námi. *LatHar* 502, [+9], 22, 81, 111, 131 (18); *WujNT* 3.*Ioann* 6; pomoz y mnie [*Matko Boża*] ábych przyłtoynie iáko potrzebá mowil: gdy łławić chcę Syná twego/ y ciebie mátkę iego *SkarKaz* 576b.

przystojnie czemu (3): PRołzę was tedy ia więźień w Pánu/ ábyście żyli przyłtoynie *temu* powołániu ktorymeście powoláni *WujNT Eph* 4/1, *Philipp* 1 arg, Ccccc3v.

Szeregi: »godnie i przystojnie« [*szyk 4:1*] (5): áby ták tobie odkupiefłowi/ Bogu/ y Pánu náłzemu/ z Oycem/ y Duchem S. czeń y chwálą przyłtoynie y godnie łię oddawála *LatHar* 352, 245, 621;

Każdy ma trwać w swym wezwaniu albo powołaniu. [...] Y sprawować się godnie y przystojnie powołaniu swemu. *WujNT Cccccc3v*, 787.

»przystojnie a porządnie« (1): Abowiem wiedzą to wszyscy w Kościele/ że nie jednaka jest ważność jednego albo drugiego Doktorą gdy pisze/ a Concilij przystojnie a porządnie zgromadzonych. *WujJud 36v*.

»prawnie a przystojnie« (1): Czemuby nieraczej ta rzecz szła prawnie a przystojnie [*iure et aequitate*]? czemuby y z kłamstwą y ze złodziejstwą nieraczej się każdy wywodził/ albo świadkami/ albo jakim innym słusznym sposobem? *ModrzBaz 61*.

»słuszenie i przystojnie« (1): Gdyż tych czasów/ ludzie mało nie wszyscy/ przywłażczą to sobie/ iż Bogą słuszenie y przystojnie chwałą *NiemObr 70*.

»sprawiedliwie a przystojnie« (1): A niema [*zwierzchny pan*] już na tem prześtać/ że sprawiedliwie a przystojnie [*legitime*] państwa dostał. Bo jeśli go nieprzystojnie będzie używał/ [...] *ModrzBaz 23v*.

»uczciwie a (i) przystojnie« (2): [*konfesorista opisuje przebieg nabożeństwa w swoim zborze*]; y także y tam [*pasterz*] pożywa y rozdaie drugim biorącym cały Sakrament [...]. A następstwo dziękczynienie bywa. (-) To wszystko daleko wciwie y przystojnie w Kościele Powszechnym^m zdawną mamy. *WujJud 227v; LatHar 188*.

2. Prawdopodobnie: Bezpiecznie (3) : *ActReg 54*; pewnie y o jeden włos szwankować nie może/ kto pod zasłoną skrzydeł twych [*Panie*] [...]/ przystojnie wleże. *LatHar 642*.

Szereg: »bebezpiecznie i przystojnie« (1): Potrzebą tedy wciwemu człowiekowi w którąkolwiek batę albo łódź wstąpić: jeśli się chce bezpiecznie y przystojnie potym morzu wozić. *KlonFlis A4v*.

II. W funkcji orzecznika: przystoi, godzi się, potrzeba, wypada; decorum esse PolAnt; convenire, decere Calag (58) : Przeto też tego świętego Muzyką y s piołnkami jego [*tj. psalmy Dawida*]/ przystojnie mi się widziało w społeczne towarzystwo W.P.W. przyłączyć. Aby się tak tym sławniej ta nauka śpiewania ku ci i ku chwale Panu Bogu wzechmocnemu rozmnażała. *LubPs A2; SienLek Vuu4v*; Jednąk przedsię daleko przystojnie jest y bezpiecznie/ kiedy jednościanie wszyscy jednymi wsty chwałą P. Bogą *WujJud 185; PaprPan B3v; Geziemen. Zależec/ et przystojno być/ et Przysłużec. Decere, convenire. Calag 244b; SkarŻyw 582; WujNT 729 marg; GrabPospR K3v*; tak też czasem pod prostym tytułem/ zamykają się rzeczy wielkie y poważne/ y owsem przystojnie tak/ niżli proste Bogi Egipskie [...] zamykac w złotym y marmurowym kościele. *KlonWor ded **2v*.

przystojno komu, czemu (25): KromRozm I Bv; RejWiz 6; przystojnie było Krolowi ode mnie niebrac/ aniżli mnie iemu niedawac *OrzRozm S2, O3, P2*; rzekla [*Helena*]: iż mi przystojnie miezkac s Parysem niż z Menelausem *BielKron 57, 318v; GornDworz N8v; Lepieyci wdy poczynac/ co komu przystojno. BielSat D2 [idem BielRozm]*; Staremu przystojnie stac przy cnoce. *RejZwierc 122 marg, [272], Bbb2; BudNT 1.Cor 11/12[13]; SkarJedn 358*; a nam białymgłowom iakos Przystojnie w domu zawzdy/ niz przed fienią. *KochOdpr B2v, C*; ale tobie przystojnie/ wziemę raczej zkoreies wczynion/ a niżli na mię patrzyć? *SkarŻyw 118; NiemObr 143*; Teraz mozelz zaspiewac/ mozelz w tańcu koczyc/ Pochwili przydzie druga/ ktora przedziez laty/ Y rzeczec/ wezm ty kdziel: przystojnie mnie z swaty. *KochFr 55; BielRozm 26*; Przetoż przystojnie jest

miłości y doskonałości Chrześciańskiey/ rączey krzywdę y szkodę cierpieć/ á niżli się prawować.
WujNT 591; *SarnStat* *4, 550; *CzahTr* C4v; *SkarKazSej* 677a.

przystojnie na kogo (1): Ty rącz zá wdzyęczne przyiąć iáko od proftaká/ Boć to było przyštoyniey ná mądrego żaká. Tákíe rzeczy ná Polłki ięzyk nász wykłádác *LubPs* ggv.

cum inf (30): Snadz przyštoyniey po ftáremu Folgowác ftanowi fwemu *RejRozpr* G4; Prawdác yeft/ iżby kfyęzey przyštoyniey było tym dobrze śláffowác/ co im nye tylko dla ich lámnych/ ále y dla vbogich yeft dano *KromRozm I* Bv; *Diar* 40; *RejWiz* 6, 147v; tedy przyštoyniey ieft Krolowi Polłkiemu rękę fwą Krolewką otworzoną mieć/ á niżli zámknioną *OrzRozm* O3, S2; O biedafz nam męfkiemu rodzáiowi/ żeśmy iuż przyzfli ná niewieści śąd/ gdzieby im przyštoyni kądziel przáść niżli nas śądzić *BielKron* 318v, 57; *Prot* B4; *GórnDworz* N8v, Aa7; *RejZwierc* 122 marg, [272], Bbb2; przyštoynoli ieft niewieście nie nakrytey modlic się Bogu? *BudNT* 1.Cor 11/12[13]; *CzechRozm* 54, 56v, 152; *SkarJedn* 234; *KochOdpr* C; *SkarŻyw* 118; *CzechEp* 205; Nayprzyštoyniey nam w tákich rzeczách/ poddávác rozum pod posłufzeństwo wiáry páná Chriftuśowej *NiemObr* 143; *WujNT* 591; A Polakom ięzykiem Polłkim naprzyštoyniéy ieft w téy mierze philozophowác. *SarnStat* *4, 550, 1273; *SkarKaz* 486b; Ktoremuby [żołnierzowi *Czahrowskiemu*] przyštoyni rybne wierfze [tj. sieci] fkladác/ Niż nád Poétickimi wierfzmi piorem wládác. *CzahTr* C4v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (2); aby, żeby (9), iż (1), gdzie 'jeżeli" (1)] (11): A ták przyštoynie moy pánie yłciem powinien zwielką pilnością ftárác się/ ábych tobie dziękował zá rozliczne dobrodzieystwo twoie *RejPs* 171v, 131; *Diar* 25; záprawdę przyštoyniey to yeft áby człowyeek koždy ftárał się o sóbye rownego *GliczKsiąż* N6v; Przyštoyniey gdzye pánienká pocźciwie wżywa/ Swego ftanu w fkromności/ ślufząc przy tym Bogu *RejWiz* 60v, 8; *OrzRozm* P2; tedy przyštoyno ieft śprawiedliwości Bożey/ áby pobożnym ono dobre mniemánie ktore ym było z ich krzywdą v ludzi náruřzone/ [...] przywroczone było. *KuczbKat* 60; *ModrzBaz* 51v; Mowię iřz to przyštoyniey dla nagłych y přétkich potrzeb y posług/ áby Káplán y Dyakon y Biřkup Bogu był oddan. *SkarŻyw* 456; *GosłCast* 5.

W połączeniu szeregowym (1): KTo się náuczy lewą ręką robić/ [...] woli iá dokońcá robić póki żyw/ [...] choćiáż zręcznie/ lepiéy/ y przyštoyniéy człowiekowi práwą ręką niż lewą robić. *SarnStat* 550.

W przeciwstawieniu: »źle ... przystojnie« (1): Kto tákí [ów napastnik]? [...] (–) Któřego twoiá śáfká/ wiará moiá po tym/ Nierufzyły nic/ y to/ lub źle/ lub przyštoynie Nic go to nieobefzło *GosłCast* 64.

Szeregi: »godno i przystojno« (1): Mówiác tedy do Iozephá [tj. dramatu „*Castus Ioseph*”], wypráwiwfzy go z tąd do cudzych [!] dworów w Láćińfkim vbierze y ięzyku: godno y przyštoyno, áby się téż był v nářzych po Polłku [!] vkazał. *GosłCast* 5.

»przystojno i (a) pożyteczno« [szyk 3:1] (4): *Diar* 25; Przyštoyniey ieft Miářtu nářzemu y pożyteczniey/ (o Leptynes) áby ono dla godnych y niegodnym dobrze czyniło/ á niżli by dla niegodnych řzkodźić miáło godnym. *OrzRozm* P2; *SkarJedn* 358; Ták y káždemu w ftanie řwym trwác przyštoyno ieft y pożyteczno/ y wfzytkiey Rzeczypoř(olitej) zdrowo. *SkarKazSej* 677a.

Synonimy: **I.1.** godnie, nadobnie, porządnie, przykładnie, śluszenie, statecznie, wláściwie, wláśnie; **a.**, **d.** cnotliwie, pobożnie, pocźciwie, uczciwie; **a.** dobrze; **b.** śprawiedliwie; **c.** dobrze, mądrze, nadobnie,

potemnie, prawdziwie, prawie, rządnie, trafnie, znamienicie; d. prawie, prawnie, sprawiedliwie; 2. bezpiecznie; II. godzi się, należy, potrzeba, przysłusza, trzeba.

Cf **NIEPRYZYTOJNIE, NIEPRYZYTOJNO**

ALKa, ZCh